

150. löggjafarþing 2019–2020.

Þingskjal x — x. mál.

Stjórnarfrumvarp.

## Frumvarp til laga

### um skip

Frá samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra.

#### I. KAFLI

#### Markmið, gildissvið o.fl.

##### 1. gr.

##### *Markmið.*

Markmið laga þessara er að stuðla að öryggi íslenskra skipa, áhafna þeirra og farþega, efla varnir gegn mengun frá skipum og tryggja skilvirka skráningu, merkingu, mælingu og eftirlit með skipum.

##### 2. gr.

##### *Gildissvið*

Lög þessi gilda um íslensk skip.

Að því leyti sem reglur alþjóðalaga mæla ekki fyrir um annað skulu lögin gilda um erlend skip þegar þau eru stödd innan landhelgi, innan efnahagslögsögu og á landgrunni Íslands.

##### 3. gr.

##### *Orðskýringar*

Í lögum þessum er merking eftirfarandi orða sem hér segir:

*Skip* er sérhvert fljótandi far nema annars sé getið.

*Íslenskt skip* er hvert það skip sem skráð er hér á landi og rétt hefur til að sigla undir íslenskum fána.

*Erlent skip* er hvert það skip sem ekki telst íslenskt skip.

*Farbann* er þegar skip er kyrrsett í höfn.

*Fiskiskip* er hvert það skip sem ætlað er til fiskveiða.

*Flokkað skip* er hvert það skip sem er flokkað af flokkunarfélagi sem hlotið hefur viðurkenningu innan Evrópska efnahagssvæðisins.

*Hafnarríkiseftirlit* er eftirlit og skoðun sem Samgöngustofa framkvæmir á erlendum skipum í íslenskum höfnum samkvæmt reglum alþjóðalaga.

*Skyndiskoðun* er fyrirvaralaus skoðun á haffæri skips.

*Þurrleiguskráning* er tímabundin skráning skips, sem leigt hefur verið án áhafnar.

## II. KAFLI

### Skráning skipa.

#### 4. gr.

##### *Skipaskrá.*

Samgöngustofa heldur skipaskrá yfir öll skip sem skráð eru samkvæmt lögum þessum.

Ráðherra skal með reglugerð mæla fyrir um þau atriði sem skráð skulu í skipaskrá. Heimahöfn skráðs skips er þar sem eigandi eða leigutaki ætlar því heimilisfang.

Samgöngustofa skal birta skipaskrá með rafrænum hætti.

Samgöngustofa ákveður að hvaða leyti för eða tæki, sem á sjó fljóta, en eru ekki knúin af hreyfiafli í þeim sjálfum, skuli skráð á skipaskrá.

Bráðabirgðaskráning má fara fram á skipum sem eru í smíðum eða ófullgerð að öðru leyti. Ráðherra mælir nánar fyrir um slíka skráningu með reglugerð.

Samgöngustofu er heimilt að veita aðgang að og miðla upplýsingum úr skipaskrá yfir íslensk skip, þar á meðal upplýsingum um eigendur, umráðamenn og útgerðaraðila skipa, að uppfylltum skilyrðum laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

#### 5. gr.

##### *Skráningarskylda.*

Sérhvert skip sem er 6 metrar á lengd eða stærra, mælt milli stafna, er skráningarskylt.

Heimilt er að skrá skip hér á landi í eigu íslenskra ríkisborgara eða íslenskra lögaðila með heimili hér á landi. Ríkisborgurum annarra ríkja Evrópska efnahagssvæðisins, ríkisborgurum aðildarríkja stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu og Færeyingum er heimilt að skrá skip hér á landi. Ráðherra mælir nánar fyrir um slíkar skráningar með reglugerð.

#### 6. gr.

##### *Frumskráning.*

Ný skip, sem smíðuð eru hér á landi og ætlað að hafa heimahöfn á Íslandi, skal tilkynna Samgöngustofu til skráningar áður en þau eru tekin til notkunar. Önnur skip, sem skrá ber hér á landi, skal tilkynna um leið og þau komast í eign íslensks aðila, enda fari ekki fram bráðabirgðaskráning.

Eigandi skips eða eigendur senda Samgöngustofu beiðni um skráningu, annaðhvort ritaða á eyðublað frá stofnuninni eða með rafrænum hætti. Ráðherra skal með reglugerð mæla fyrir um hvaða upplýsingar um skip skuli vera í skráningarbeiðni.

Fylgja skal skráningarbeiðni skipasmíðaskírteini eða annað eignarheimildarbréf skráningarbeiðanda. Ef notað skip er flutt hingað til lands frá útlöndum skal fylgja vottorð hlutaðeigandi erlends skráningaryfirvalds um að skipið hafi annaðhvort ekki verið skráð þar eða að öðrum kosti afmáð þar af skipaskrá.

Samgöngustofa sendir hlutaðeigandi þinglýsingarstjóra tilkynningu um skráningu þegar hún hefur farið fram.

#### 7. gr.

##### *Skráning fiskiskipa.*

Aðeins má skrá til fiskveiða hér á landi skip sem eru í eigu eftirtalinna aðila:

1. Íslenskra ríkisborgara sem eiga lögheimili hér á landi.
2. Íslenskra lögaðila sem eiga heimili hér á landi og eru að öllu leyti í eigu íslenskra ríkisborgara, sem eiga lögheimili hér á landi, eða íslenskra lögaðila sem uppfylla eftirfarandi skilyrði.

- a. Eru undir yfirráðum íslenskra aðila.
- b. Eru í eigu erlendra aðila að hámarki 25% sé miðað við hlutafé eða stofnfé. Fari eignarhlutur íslensks lögaðila í öðrum lögaðila, sem er skráður eigandi skips, ekki yfir 5% má eignarhlutur erlendra aðila þó vera allt að 33%.

#### 8. gr.

##### *Þurrleiguskráning erlendis.*

Heimilt er að skrá skip sem frumskráð er á íslenska skipaskrá þurrleiguskráningu á erlenda skipaskrá þegar skilyrðum 2. mgr. 5. gr. um eignarhald er fullnægt. Samgöngustofa getur ákveðið að heimild til þurrleiguskráningar takmarkist við skipaskrár tiltekinna ríkja. Heimilt er að skrá skip með þessum hætti til allt að fimm ára og framlengja þurrleiguskráningu í framhaldi af því um allt að eitt ár í senn.

Ráðherra skal með reglugerð mæla fyrir um þær upplýsingar sem skulu fylgja umsókn um heimild til þurrleiguskráningar.

Ráðherra er fer með málefni sjávarútvegs skal með reglugerð mæla fyrir um skilyrði fyrir þurrleiguskráningu fiskiskipa. Áður en Samgöngustofa veitir heimild til þurrleiguskráningar fiskiskips skv. 1. mgr. skal liggja fyrir staðfesting þess ráðuneytis er fer með málefni sjávarútvegs á því að þau skilyrði séu uppfyllt.

Skip, sem skráð er á íslenska skipaskrá og skráð þurrleiguskráningu á erlenda skipaskrá, siglir undir þjóðfána erlenda ríkisins og skal fylgja ákvæðum laga og reglna þess ríkis, þ.m.t. ákvæðum um eftirlit með skipum, búnað skipa og mönnun þeirra, meðan á þurrleiguskráningu stendur. Veðbönd skips, sem skráð er með þessum hætti, skulu skráð hjá hlutaðeigandi þinglýsingarstjóra hér á landi.

Heimild til þurrleiguskráningar skv. 1. mgr. fellur niður þegar:

- a. þurrleigusamningur fellur úr gildi,
- b. forsendur heimildar til þurrleiguskráningar eru brostnar að mati Samgöngustofu,
- c. skilyrði fyrir heimild til þurrleiguskráningar er ekki lengur uppfyllt að mati þess ráðuneytis er fer með málefni sjávarútvegs,
- d. leigutaki skipsins óskar þess,
- e. 1. mgr. 17. gr. á við um skipið.

Þegar heimild skips til þurrleiguskráningar fellur niður skal Samgöngustofa fara fram á það við erlendu skipaskrána að skipið verði tafarlaust afmáð af henni. Uppfylli skipið ekki skilyrði íslenskra laga ber forráðamönnum þess að sjá til þess að úr því sé bætt innan þriggja sólarhringa frá því að tilkynning berst um að það hafi verið afmáð af hinni erlendu skipaskrá. Þegar skilyrði hafa verið uppfyllt skal tilkynna það til Samgöngustofu.

Þurrleiguskráningu skips telst lokið þegar tilkynning berst frá erlendu skipaskránni um að það hafi verið afmáð af henni.

#### 9. gr.

##### *Þurrleiguskráning á Íslandi.*

Heimilt er að skrá skip þurrleiguskráningu á skipaskrá þegar aðilar skv. 2. eða 3. mgr. 5. gr. hafa aðeins umráð skipsins með samningi og skilyrðum 2. mgr. 5. gr. um eignarhald er ekki fullnægt.

Heimilt er að skrá skip með þessum hætti til allt að fimm ára og framlengja skráningu í framhaldi af því um eitt ár í senn. Ráðherra skal með reglugerð mæla fyrir um skilyrði þess að skráning af þessu tagi fari fram. Skip sem skráð er þurrleiguskráningu skal sigla undir íslenskum fána og skal uppfylla ákvæði íslenskra laga og reglna um eftirlit með skipum, þ.m.t.

ákvæði um búnað skipa og mönnun þeirra. Veðbönd skips sem skráð er með þessum hætti skulu skráð í frumskráningarríki.

Skip skráð þurrleiguskráningu skal afmáð af skipaskrá þegar:

- a. þurrleigusamningur fellur úr gildi;
- b. skilyrðum skráningar er ekki lengur fullnægt;
- c. leigutaki óskar afskráningar;
- d. skip hefur ekki lengur heimild frumskráningarríkis til að sigla undir fána annars ríkis og
- e. 2.–5. tölul. 17. gr. á við um skipið.

#### 10. gr.

##### *Einkaréttur á skipsheitum og einkennum.*

Samgöngustofa getur veitt eiganda skips einkarétt til nafns á skipi sem skráð er á Íslandi. Sama gildir um einkarétt til reykháfsmerkja og annarra einkenna á skipinu, þar á meðal sérfána. Heimilt er að veita þennan rétt þó að skilyrði til skráningar séu ekki enn fyrir hendi.

Bannað er öðrum að nota skipanöfn eða einkenni sem einkaréttur hefur verið veittur á eða svo lík nöfn eða einkenni að villu geti valdið, þó má haldast óbreytt nafn og einkenni skips sem skráð hefur verið fyrir veitingu á einkaleyfi meðan það helst í eigu sama aðila.

Einkaréttur til nafns eða einkennis fellur úr gildi þrem árum eftir að skip hefur verið afmáð af skipaskrá ef eigandi heitisins eða einkennisins hefur ekki endurnýjað það á öðru skipi.

Samgöngustofa heldur skrá yfir nöfn og einkenni skipa sem einkaréttur hefur verið veittur á og birtir jafnóðum í Lögbirtingablaðinu svo og í skipaskrá.

#### 11. gr.

##### *Fáni.*

Skip, sem fullnægja þjóðernisskilyrðum 2. eða 3. mgr. 5. gr. eða skráð hafa verið samkvæmt 7. gr., teljast íslensk skip og hafa rétt til að sigla undir þjóðfána Íslands. Óheimilt er þeim að sigla undir þjóðfána annars ríkis.

Skip sem er skráð á íslenska skipaskrá og skráð þurrleiguskráningu á erlenda skipaskrá telst þó ekki vera íslenskt skip og hefur ekki rétt til að sigla undir þjóðfána Íslendinga meðan á þurrleiguskráningunni stendur.

#### 12. gr.

##### *Þjóðernis- og skrásetningarskírteini.*

Samgöngustofa gefur út þjóðernis- og skrásetningarskírteini handa skráðum skipum sem eru stærri en 15 metrar að mestu lengd og skrásetningarskírteini fyrir skip sem eru minni en 15 metrar að lengd. Fari skip sem er minna en 15 metrar milli Íslands og annarra landa skal gefið út þjóðernis- og skrásetningarskírteini handa því.

Handhafa þjóðernis- og skrásetningarskírteinis og öllum öðrum en Samgöngustofu er bannað að rita nokkuð á skírteinin eða breyta nokkru í þeim.

Ráðherra mælir með reglugerð fyrir um inntak þjóðernis- og skrásetningarskírteina.

Nýtt þjóðernis- eða skrásetningarskírteini skal gefa út í stað eldra þegar svo stendur á sem hér segir, enda sé þá eldra skírteini skilað nema glatað sé:

1. Ef breytt er nafni skips.
2. Ef breytt er heimilisfangi skips.
3. Ef skipi er breytt svo að það svarar ekki lengur til þess er í þjóðernis- og skrásetningarskírteini stendur um gerð þess, aðalmál eða rúmlestatölu.
4. Ef eigendaskipti verða á skipi.

5. Ef þjóðernis- og skrásetningarskírteini hefur glatast.

13. gr.

*Þjóðernis- og skrásetningarskírteini til bráðabirgða.*

Nú er skip smíðað erlendis fyrir aðila er hér má láta skrá skip sitt eða hann verður með öðrum hætti eigandi að skipi erlendis og getur þá fulltrúi utanríkisþjónustu Íslands, sem til þess hefur fengið heimild, gefið út þjóðernis- og skrásetningarskírteini handa skipinu til bráðabirgða.

Ráðherra mælir með reglugerð fyrir um inntak þjóðernis- og skrásetningarskírteina til bráðabirgða.

Beiðni um útgáfu þjóðernis- og skrásetningarskírteinis til bráðabirgða skulu fylgja fullnægjandi gögn um atriði þau sem greina skal í skírteininu, svo og vottorð hlutaðeigandi erlends skráningaryfirvalds um að skipið hafi annaðhvort ekki verið skráð þar eða að öðrum kosti afmáð þar af skipaskrá.

Jafnskjótt sem fulltrúi Íslands gefur út þjóðernis- og skrásetningarskírteini skal hann senda Samgöngustofu staðfest afrit af því og gögnum þeim sem útgáfubeiðni fylgdu.

Þjóðernis- og skrásetningarskírteini skal ávallt fylgja skipi, enda skal sýna það yfirvöldum þegar þess er krafist.

Bráðabirgðaþjóðernisskírteini skal gilda sem venjulegt þjóðernis- og skrásetningarskírteini en þó eigi lengur en einn almanaksmánuð frá útgáfudegi nema sérstök heimild Samgöngustofu komi til.

Nú hefur skip, sem statt er erlendis, glatað þjóðernis- og skrásetningarskírteini sínu og getur þá fulltrúi Íslands gefið því þjóðernis- og skrásetningarskírteini til bráðabirgða, enda skal þá, eftir því sem við verður komið, farið eftir reglum 1. – 6. mgr.

14. gr.

*Skipstjóraskipti.*

Þegar skipstjóraskipti verða á íslensku skipi sem þjóðernis- og skrásetningarskírteini hefur hlotið ber að tilkynna Samgöngustofu um breytinguna.

15. gr.

*Nýr eigandi að skráðu skipi eða skipshluta.*

Þegar nýr eigandi að skráðu skipi eða skipshluta lætur þinglýsa eignarheimild sinni skal hann í viðurvist þinglýsingarstjóra birta beiðni um skráningu á viðeigandi eyðublaði, sbr. 2. mgr. 18. gr. Þinglýsingarstjóri skal innan þriggja virkra daga senda Samgöngustofu skráningarbeiðnina ásamt endurriti af hinni þinglesnu eignarheimild.

Óheimilt er nýjum eiganda að láta lögskrá skipshöfn á skipið í sínu nafni fyrr en skráningarbeiðnin hefur borist Samgöngustofu, skipið verið skráð á skipaskrá og nauðsynleg skjöl gefin út því til handa.

Þegar eigendaskipti verða samkvæmt framanskráðu ber hinn fyrri eigandi ábyrgð á skoðunargjöldum vegna skipsins uns umskráning hefur farið fram.

16. gr.

*Breytt nafn og heimilisfang skips.*

Ef eigandi skráðs skips vill fá því nýtt nafn eða nýtt heimilisfang skal hann senda Samgöngustofu tilkynningu um það, sbr. 2. mgr. 18. gr. Óheimilt er að breyta nafni eða heimilisfangi fyrr en Samgöngustofa hefur skráð hið nýja nafn eða heimilisfang á skipaskrá.

Nú er nafni skips eða heimilisfangi breytt á skipaskrá og tilkynnir Samgöngustofa það þá þegar í stað þinglýsingarstjóra í því þinglýsingaumdæmi þar sem skip á eða átti heimilisfang, en hann skal án tilkynna breytinguna veðhöfum eða öðrum óbeinum rétthöfum í skipinu ef þeir eru kunnir.

Nú veldur hið nýja heimilisfang því að skip er flutt á milli þinglýsingaumdæma. Verður þá aðgangur í skipabók þinglýsingarstjóra í því umdæmi sem skip er flutt til virkur eftir umskráningu skips í aðalskipaskrá. Réttaráhrif þinglýsingar rofna ekki vegna flutningsins.

#### 17. gr.

##### *Afmáning skráningar.*

Afmá skal skip af skipaskrá:

1. Ef það fullnægir ekki lengur skilyrðum 5. gr.
  2. Ef það hefur farist svo að um sé kunnugt, sömuleiðis ef það hefur horfið án þess að til þess hafi spurst í 6 mánuði.
  3. Ef það er rífið, metið ónýtt eða ekki talið þess virði að við það sé gert.
  4. Ef það hefur legið ónotað í höfn eða skipalægi eða staðið á landi í 3 ár samfleytt hérlandis eða erlendis.
  5. Ef um opin bát er að ræða og aðalskoðun hefur ekki farið fram á honum í 5 ár samfleytt.
- Framangreind atriði skulu sönnuð með opinberu vottorði, skoðun eða á annan þann hátt sem Samgöngustofa telur fullnægjandi.

Þegar eiganda skips verður kunnugt um einhver atriði sem eiga að valda afmáningu þess af skipaskrá samkvæmt 1. mgr. skal hann þegar í stað tilkynna Samgöngustofu það rafrænt eða á viðeigandi eyðublaði, sbr. 2. mgr. 18. gr. Ef skipið hefur fengið þjóðernis- og skrásetningarskírteini skal eigandi afhenda það Samgöngustofu nema glatað sé.

Nú er skip afmáð af aðalskipaskrá og tilkynnir Samgöngustofa það þá þegar í stað hlutaðeigandi þinglýsingarstjóra, en hann tilkynnir það án tafar þinglesnum rétthöfum í skipinu sem um er kunnugt. Ef skipið er ekki fellt úr þinglýsingabókum skal afmáningar af skipaskrá getið þar á blaði skips og einnig á veðbókarvottorðum um skipið.

#### 18. gr.

##### *Tilkynningar og beiðnir um breytingar á skráningu.*

Nú verður breyting á einhverjum atriðum sem skrá skal á aðalskipaskrá samkvæmt 4. gr. og stjórnvaldsfyrirmælum byggð á henni en er ekki þegar getið í 15. og 16. gr. og ber þá eiganda eða eigendum skips að tilkynna Samgöngustofu breytinguna þegar í stað.

Skrásetningarbeiðnir og tilkynningar samkvæmt 6. gr., 15. gr., 1. mgr. 16. gr., 17. gr. og 1. mgr. skal rita á viðeigandi eyðublað sem Samgöngustofa lætur í té og fá má hjá henni og þinglýsingarstjórum.

#### 19. gr.

##### *Leiðarbréf.*

Samgöngustofa getur, þegar sérstök ástæða er til, veitt skipi, sem heima á hér á landi, leiðarbréf til að sigla áður en það er skráð á skipaskrá. Hefur þá leiðarbréf sama gildi hér á landi sem þjóðernis- og skrásetningarskírteini.

Samgöngustofu er einnig heimilt, ef nauðsyn ber til að skip fari þegar til útlanda, að veita því þjóðernis- og skrásetningarskírteini til bráðabirgða til siglingar þangað enda þótt eitthvað bresti á til þess að skráning á aðalskipaskrá megi þegar fram fara.

III. KAFLI  
**Merking skipa.**  
20. gr.  
*Merking skipa.*

Merkja skal hvert skip með nafni, heimili og einkennisbókstaf samkvæmt nánari reglum er ráðherra setur.

Bannað er að leyna merkingar skv. 1. mgr. eða nema brott. Ekki má heldur merkja skip öðru nafni en það er skráð undir.

IV. KAFLI  
**Mæling skipa.**  
21. gr.  
*Mæling.*

Hvert skip með skráningarlengd 24 metra eða lengra skal mælt og tonnatala þess reiknuð samkvæmt alþjóðasamþykkt um mælingu skipa sem undirrituð var í London 23. júní 1969, með síðari breytingum. Ráðherra skal mæla nánar fyrir um slíkar mælingar með reglugerð.

Hvert skip með skráningarlengd allt að 24 metrum skal mælt og tonnatala þess reiknuð samkvæmt reglugerð sem ráðherra setur að tillögum Samgöngustofu.

Heimilt er að mæla hvert skip og reikna brúttótonn samkvæmt alþjóðareglum um mælingu skipa, gefnum út af Þjóðabandalaginu 30. júní 1939, eins og mælt er fyrir í samningi, undirrituðum í Ósló 10. júní 1947, með síðari breytingum, eftir nánari reglum sem ráðherra ákveður með reglugerð.

Þegar skip er skráð á íslenska skipaskrá ber eiganda þess að senda Samgöngustofu útreikninga á tonnatölum þess og teikningar og önnur nauðsynleg gögn til þess að ákveða mælingu þess. Heimilt er að taka útreikninga og mælingar sem samþykktar hafa verið af erlendu ríki gildar ef það ríki er aðili að alþjóðasamþykkt um mælingar skipa frá 1969.

Samgöngustofa getur hvenær sem ástæða þykir til endurskoðað mælingu skipa. Einnig geta eigendur skipa fengið skip sín mæld að nýju óski þeir þess.

22. gr.  
*Mælibréf.*

Skip sem mælt hefur verið skv. 1. mgr. 21. gr. skal fá alþjóðlegt mælibréf.

Skip sem mælt er samkvæmt reglum sem ráðherra hefur sett skv. 2. mgr. 21. gr. skal fá íslenskt mælibréf.

Ráðherra skal með reglugerð mæla fyrir um form mælibréfa.

Heimilt er að mæla erlent skip við komu hingað til lands hafi það ekki gilt mælibréf samkvæmt alþjóðasamþykkt um mælingar skipa frá 1969.

23. gr.  
*Tilkynning um smíði skips.*

Eigandi skips skal tilkynna Samgöngustofu um nýsmíði skips. Áður en smíði hefst skal skipasmiður eða fyrirsvarsmaður hans skal senda Samgöngustofu skriflega tilkynningu um smíði skips, sem ætlað er til skráningar hér á landi, smíðalýsingu, teikningar, ásamt útreikningum á tonnatölum og teikningum og önnur gögn sem Samgöngustofa telur nauðsynleg vegna mælingar og eftirlits, skv. 27. gr.. Enn fremur skal tilkynna Samgöngustofu hvenær tímabært er að skoða og mæla skipið.

## 24. gr.

*Breyting á skipi.*

Ef skipi er breytt þannig að tonnatala þess breytist er eiganda þess skylt að tilkynna það til Samgöngustofu og skal þá senda stofnuninni nýja útreikninga á tonnatölum og teikningar og önnur nauðsynleg gögn til að ákveða mælingu þess. Að því loknu skal gefa út nýtt mælibréf.

## V. KAFLI

**Eftirlit með skipum.**

## 25. gr.

*Smíði, búnaður, mengunarvarnir skipa o.fl.*

Hvert skip skal smíðað og búið út á þann hátt að öryggi mannlífa sé tryggt eins og kostur er og með tilliti til þeirra verkefna sem því er ætlað á hverjum tíma.

Skip skal fullnægja skilyrðum reglna á hverjum tíma um smíði, búnað og örugga starfsemi skips, þ.m.t. um burðarvirki þess, vatnspétta niðurbólun, lagnakerfi, bol, björgunar- og öryggisbúnað, vélbúnað, fjarskiptabúnað, rafbúnað, eldvarnabúnað, mengunarvarnabúnað, siglingatæki, merkingar, lyf og læknisáhöld og annan búnað og mönnun sem varðar öryggi skipsins til að tryggja öryggi skipverja, farþega, skips og farms og varnir gegn mengun frá skipum.

Vinnusvæði og vistarverur skipverja skal hanna og búa með hliðsjón af öryggi og velferð skipverja. Ráðherra setur nánari reglur um vinnusvæði og vistarverur skipverja.

Ráðherra ákveður nánar í reglugerð um smíði, stöðugleika, hleðslumerki og búnað skipa.

Ráðherra ákveður í reglum hvaða lög, stjórnvaldsfyrirmæli, skírteini og skipsbækur skuli vera um borð í skipum.

Skip skulu smíðuð og búin í samræmi við lög og reglur um varnir gegn mengun sjávar og stranda.

## 26. gr.

*Aðbúnaður og vinnuskilyrði.*

Ráðherra setur reglur um aðbúnað og vinnuskilyrði skipverja, svo sem hönnun og merkingar vinnusvæða og vinnslubúnaðar, öryggisbúnað, notkun og viðhald vinnutækja og öryggisbúnaðar og heilbrigðis- og hollustuhætti í skipum.

## 27. gr.

*Eftirlit með nýsmíði skips.*

Nýsmíði skipa er háð eftirliti Samgöngustofu í samræmi við reglugerð sem ráðherra setur. Í þeim tilvikum þegar ekki er mælt fyrir í reglugerð um kröfur til skips skulu ekki gerðar vægari kröfur en gerðar eru af viðurkenndum flokkunarfélögum um smíði skipa.

Eiganda skips er heimilt að fela einhverju hinna viðurkenndu flokkunarfélaga eftirlit með smíði skips, enda sé skipið smíðað eftir reglum sem gilda hér á landi.

## 28. gr.

*Breytingar á skipi.*

Engar meiri háttar breytingar má gera á skipi, svo sem stækkun farmrýmis eða yfirbyggingar, aðalvélskipti eða breytingar sem hafa áhrif á mælingu skips, sjóhæfni og stöðugleika, öryggi og/eða aðbúnað áhafnar, án þess að fyrir liggi samþykki Samgöngustofu eða annars aðila sem stofnunin hefur veitt umboð. Breytingarnar skulu gerðar undir eftirliti Samgöngustofu og gilda þar um sömu reglur um eftirlit og tilkynningarskyldu og um nýsmíði.

Sömu reglur um tilkynningarskyldu og eftirlit skulu einnig gilda um meiri háttar viðgerðir sem áhrif geta haft á öryggi skips, sjóhæfni og stöðugleika skips og aðbúnað áhafnar.

29. gr.

*Innflutningur skipa.*

Skip sem er keypt eða leigt frá útlöndum til skráningar hér á landi skal hafa verið smíðað í samræmi við reglur viðurkennds flokkunarfélags um flokkuð skip eða sambærilegar reglur. Einnig skal slíkt skip fullnægja íslenskum lögum og reglugerðar, sem ráðherra skal setja, um styrkleika, búnað og haffæri. Skal skoðun fara fram áður en það er flutt inn. Innflutningur skipa er háður samþykki Samgöngustofu.

30. gr.

*Ábyrgð.*

Skipstjóra er skylt að sjá til þess að skip sé haffært þegar það leggur úr höfn og hafi gild lögboðin skírteini um borð. Eiganda skips, útgerðarmanni, skipstjóra og yfirvélstjóra er skylt að sjá um að lögskipaðar skoðunargerðir fari fram á skipi eftir því sem við á.

Um starfsskyldur yfirmanna við skoðunargerð og verkaskiptingu fer skv. III. kafla sjómannalaga, nr. 35/1985.

31. gr.

*Skoðun skipa.*

Öll skip sem notuð eru í atvinnuskyni, skulu sæta skoðun Samgöngustofu í samræmi við ákvæði reglugerða sem ráðherra setur um umfang, tíðni og framkvæmd skoðana á skipum. Ráðherra er heimilt með reglugerð að ákveða að undanskilja tilteknar tegundir skipa frá skoðunarskyldu. Ráðherra er jafnframt heimilt að ákveða að skip, sem ekki eru notuð í atvinnuskyni, skuli skoðuð af Samgöngustofu með reglulegu millibili.

Við skoðun á skipum skal ganga úr skugga um að skip uppfylli ákvæði laga, reglna, og alþjóðasamninga um smíði, búnað og örugga starfsemi skips, þ.m.t. um burðarvirki þess, vatnspétta niðurrhólfun, lagnakerfi, bol, björgunar- og öryggisbúnað, vélbúnað, fjarskiptabúnað, rafbúnað, eldvarnabúnað, mengunarvarnabúnað, siglingatæki, merkingar, lyf og læknisáhöld og annan búnað og mönnun sem varðar öryggi skipsins til að tryggja öryggi skipverja, farþega, skips og farms og varnir gegn mengun frá skipum.

Samgöngustofa hefur heimild til að fela öðrum að framkvæma skoðun og gefur út starfsleyfi þeim til handa. Ráðherra setur reglugerð um starfsemi viðurkenndra skoðunaraðila.

Sé skip í flokki hjá viðurkenndu flokkunarfélagi og gildu flokkunarskírteini er framvísað skal sú skoðun sem fram fór á því til viðhalds á flokkuninni talin fullnægjandi um styrkleika bols, eimkatla, vél- og rafbúnaðar, enda fullnægi skipið jafnframt þeim ákvæðum sem sérstaklega er mælt fyrir um í íslenskum lögum eða reglum varðandi þau atriði sem flokkunin tekur til, svo og skuldbindingum samkvæmt alþjóðasamningum sem Ísland hefur fullgilt og öðlast hafa gildi.

32. gr.

*Framkvæmd skoðunar.*

Þegar starfsmenn Samgöngustofu eða þeir sem hún hefur veitt umboð eru að starfi hafa þeir rétt til þess að fara um borð í hvert skip sem statt er í íslenskri höfn, innan íslenskrar landhelgi eða í íslensk skip í erlendri höfn til þess að rannsaka það sem þeim ber samkvæmt stöðu sinni. Sama gildir um skip í smíðum.

Komi í ljós að skip, búnaður eða örugg starfsemi þess er ekki í samræmi við lög þessi, reglur eða önnur fyrirmæli getur Samgöngustofa fyrirskipað að úr því skuli bætt þegar í stað eða innan ákveðins frests.

Starfsmenn Samgöngustofu og aðrir sem eftirliti sinna skulu gæta þess að valda ekki óþarfa töfum á skipi né torvelda vinnu umfram nauðsyn. Þeir skulu framvísa starfsskírteinum sé þess óskað.

Eigendur, útgerðarmenn, skipstjórar, vélstjórar og aðrir sem starfa í umboði þeirra skulu veita Samgöngustofu og öðrum sem sinna eftirliti alla aðstoð og upplýsingar sem óskað er vegna eftirlits og öryggis skips, svo og upplýsingar um ástand skips, sem varðar lög þessi og reglur settar samkvæmt þeim. Eigandi eða útgerðarmaður skal sjá til þess að skip sé aðgengilegt til skoðunar.

### 33. gr.

#### *Aukaskoðun skipa.*

Aukaskoðun skal fara fram á skipi sem hér segir:

1. Þegar skip hefur verið til viðgerðar vegna atriða sem varða öryggi skips og/eða áhafnar.
2. Þegar gerðar hafa verið breytingar eða endurbætur á skipi sem varða eða hafa áhrif á öryggi skips og áhafnar eða hættu á mengun frá skipi.
3. Þegar skip hefur orðið fyrir tjóni þar sem ætla má að skemmdir kunni að hafa áhrif á öryggi skips og áhafnar eða hættu á mengun frá skipi.
4. Þegar eigandi skips, útgerðarmaður, skipstjóri, yfirvélstjóri, skipverji, stjórn stéttarfélags eða stofnun sem á réttmætra hagsmuna að gæta varðandi örugga starfsemi skips, aðbúnað og vinnuskilyrði um borð eða mengunarvarnir krefst skoðunar eða leggur fram kvörtun nema Samgöngustofa telji slíka kröfu eða kvörtun ekki á rökum reista. Samgöngustofu er óheimilt að veita upplýsingar um það hver hafi lagt fram slíka kröfu eða kvörtun.
5. Þegar Samgöngustofa telur annars ástæðu til að rannsaka öryggi tiltekinna hluta skips eða búnaðar þess eða atriði sem varða örugga starfsemi skips.

### 34. gr.

#### *Hafnarríkiseftirlit.*

Samgöngustofa skal skoða erlend skip sem koma til hafnar á Íslandi í samræmi við reglur Parísarsamkomulagsins um hafnarríkiseftirlit með skipum og aðrar alþjóðlegar skuldbindingar. Ráðherra setur reglur um framkvæmd hafnarríkiseftirlits og um hæfniskröfur þeirra skoðunarmanna Samgöngustofu sem annast hafnarríkiseftirlit.

### 35. gr.

#### *Skyndiskoðun skipa.*

Samgöngustofu og Landhelgisgæslu Íslands er heimilt að taka skip sem lög þessi gilda um til skyndiskoðunar án fyrirvara til að ganga úr skugga um hvort ástand skipsins og búnaður þess sé í samræmi við lög og reglur sem og önnur atriði sem varða örugga starfsemi skipsins, svo sem hvort gætt sé ákvæða laga og reglna um fjölda í áhöfn skipsins, skírteini þess, takmarkað farsvið og útivist, atvinnuréttindi áhafnar, lögskráningu og fjölda farþega á farþegaskipum.

Samgöngustofa og Landhelgisgæsla Íslands gera með sér samstarfssamning um hvernig eftirliti skv. 1. mgr. skuli hagað.

## 36. gr.

*Haffærissskírteini og önnur skírteini.*

Að skoðun lokinni ákveður Samgöngustofa hvort fullnægt er ákvæðum laga og reglna um smíði, búnað og örugga starfsemi skips og hvort útgáfa skírteina, áritun eða endurnýjun skírteina eigi sér stað.

Viðeigandi skírteini skulu gefin út til skipa sem falla undir ákvæði alþjóðasamninga og reglugerðar sem ráðherra setur.

Haffærissskírteini eða önnur jafngild skírteini skulu gefin út til skipa sem falla ekki undir alþjóðasamninga í samræmi við reglugerð sem ráðherra setur, þar sem m.a. skal kveðið á um form og gildistíma slíkra skírteina.

## 37. gr.

*Óhaffær skip.*

Skip skal telja óhaffært:

1. Hafi það ekki gilt viðeigandi skírteini eða haffærissskírteini samkvæmt reglugerð sem ráðherra setur eða ákvæðum alþjóðasamninga.

2. Liggi það dýpra en hleðslumerki þess leyfa samkvæmt reglugerð sem ráðherra setur eða ákvæðum alþjóðasamninga.

3. Sé bol þess, búnaði, þar á meðal mengunarvarnabúnaði, vélum, tækjum eða skipshöfn svo áfátt eða skipið er af öðrum ástæðum svo á sig komið með tilliti til öryggis skipsins og þeirra manna sem skipinu fylgja að telja verður vegna sjóferðar þeirrar er skipið skal fara að hættulegra sé að vera í förum með það en venjulegt er.

## 38. gr.

*Skemmdir á skipi.*

Hafi skip lent í árekstri, tekið grunn eða annað að borið svo að ástæða sé til að ætla að skip sé óhaffært er skipstjóra skylt að láta skoða skipið á þeim stað er því verður fyrst við komið. Starfsmenn Samgöngustofu eða aðrir aðilar sem stofnunin hefur viðurkennt skulu framkvæma þá skoðun.

Þurfi að færa skip sem er óhaffært af slysstað eða úr höfn til viðgerðar eða nánari skoðunar skal Samgöngustofa eða aðrir aðilar sem stofnunin hefur viðurkennt ákveða hvaða ráðstafanir skuli gerðar með tilliti til öryggis skipsins, þeirra manna sem skipinu fylgja og mengunarhættu frá skipinu.

## 39. gr.

*Upplýsingaskylda.*

Löggæslumenn, hafnaryfirvöld, leiðsögu- og hafnsögumenn, tollgæslumenn, trúnaðarmenn skipverja, starfsmenn tryggingafélaga eða lögskráningarstjórar, sem fá vitneskju um að lög þessi eða reglur settar samkvæmt þeim eru brotin eða telja sig hafa ástæðu til að ætla að skip sé ekki haffært, skulu tafarlaust gera Samgöngustofu viðvart. Sama gildir um starfsmenn skipasmíðastöðva og verkstæða er þeir eru að starfi sínu, þó þannig að þeir skulu gera yfirmanni sínum viðvart sem tilkynnir það tafarlaust til Samgöngustofu.

## 40. gr.

*Gömul skip.*

Ráðherra getur ákveðið að nýjar reglugerðir nái ekki til gamalla skipa og skipa sem kjölur hefur verið lagður að eða eru á hliðstæðu smíðastigi. Þó skal tekið tillit til varna gegn mengun,

öryggis og aðbúnaðar um borð, enn fremur gerðar og fyrirhugaðrar notkunar skipanna. Sé gert ráð fyrir að ákvæði nýrra reglugerða nái til gamalla skipa skal þess getið sérstaklega. Þá skal að jafnaði veita eigendum slíkra skipa hæfilegan frest til að fara að nýjum ákvæðum.

## 41. gr.

*Reglugerðarheimild.*

Ráðherra getur ákveðið í reglugerð að eftirlit skuli haft með öryggi annarra skipa á sjó, ám og vötnum og hvernig því eftirliti skuli haga.

Ráðherra er enn fremur heimilt að setja reglugerðir um eftirlit með skipum að því leyti sem það er nauðsynlegt vegna skuldbindinga samkvæmt samningi um Evrópskt efnahagssvæði, nr. 2/1993, með síðari breytingum.

## 42. gr.

*Farþegaflutningar í atvinnuskyni.*

Farþegaflutningar í atvinnuskyni, þ.m.t. skoðunar- og veiðiferðir ferðamanna, með skipum sem lög þessi gilda um eru háðir leyfi Samgöngustofu. Skal slíkt leyfi gefið út þegar leitt er í ljós að fullnægt er ákvæðum laga þessara og reglugerða settra samkvæmt þeim, svo og ákvæðum annarra laga og reglugerða sem gilda um skip í farþegaflutningum. Ráðherra er heimilt að setja reglugerð um útgáfu og skilyrði leyfis samkvæmt þessari málsgrein, svo og um gjald fyrir útgáfu leyfisins.

## VI. KAFLI

**Farbann.**

## 43. gr.

*Farbann,*

Eigi að leggja skipi úr höfn án þess að það hafi haffærisskírteini eða gild viðeigandi skírteini samkvæmt lögum þessum og reglugerðum eða ákvæðum alþjóðasamninga eða skip er annars óhaffært á ferð skal Samgöngustofa leggja farbann á það.

Enn fremur skal leggja farbann á skip ef starfsmenn Samgöngustofu eru hindraðir í störfum við framkvæmd eftirlits samkvæmt lögum þessum.

Ef ástæður farbands eru ekki lengur fyrir hendi skal farbanni aflétt þegar í stað.

## 44. gr.

*Tilkynning um farbann.*

Ákvörðun um farbann skal þegar í stað tilkynna skipstjóra og útgerðarmanni skriflega. Ástæður fyrir farbanni skulu tilgreindar, svo og skilyrði fyrir því að banni verði aflétt. Samgöngustofa getur óskað eftir því ef nauðsyn krefur að lögreglustjórar og hafnar- og tollyfirvöld á hverjum stað, svo og starfsmenn Landhelgisgæslu Íslands, veiti þeim fulltingi við framkvæmd farbands og ber þeim að verða við þeirri ósk.

VII. KAFLI  
Skipagjald og önnur gjöld.

45. gr.

*Skipagjald.*

Eigandi skips skal greiða árlega í ríkissjóð sérstakt gjald, skipagjald, af hverju skipi sem skráð er á aðalskipaskrá eins og hér segir:

| <i>Skráningarlengd skips</i> | <i>Árlegt gjald (í kr.)</i> |
|------------------------------|-----------------------------|
| < 8 metrar                   | 10.940                      |
| 8–15 metrar                  | 19.600                      |
| 15–24 metrar                 | 43.750                      |
| 24–45 metrar                 | 86.800                      |
| 45–60 metrar                 | 143.300                     |
| ≥ 60 metrar                  | 189.700                     |

Heimilt er að senda eiganda skips tilkynningu um álagningu skipagjalds rafrænt. Gjöldin skulu miðuð við skráningu 1. janúar ár hvert og er gjalddagi og eindagi þeirra sá sami, 1. apríl ár hvert. Við eigendaskipti ber hinn fyrri eigandi ábyrgð á gjaldinu þar til umskráning hefur farið fram.

Innheimtumenn ríkissjóðs annast innheimtu skipagjalds. Innheimtumenn skulu skila gjöldum sem þeir innheimta skv. 1. mgr. í ríkissjóð. Ef skipagjald er ekki greitt á gjalddaga skal greiða ríkissjóði dráttarvexti, sbr. [III. kafla laga nr. 38/2001](#), um vexti og verðtryggingu, frá næsta degi eftir gjalddaga, af þeirri fjárhæð sem þá er ógreidd fram að greiðsludegi.

Gjöldum samkvæmt grein þessari fylgir lögveð í skipi í eitt ár frá því er gjald var kræft. Samgöngustofu er heimilt að halda eftir haffærissskírteini eða öðrum jafngildum skírteinum samkvæmt samningum og alþjóðasamningum sem Ísland hefur fullgilt, að skoðun lokinni, ef gjöld skv. 3. mgr. eru ekki greidd.

Ráðherra er heimilt að setja nánari ákvæði um framkvæmd þessa ákvæðis í reglugerð.

46. gr.

*Þjónustugjöld.*

Samgöngustofu er heimilt að innheimta þjónustugjöld vegna þessara laga í samræmi við 13. gr. laga nr. 119/2012, um Samgöngustofu, stjórnsýslustofnun samgöngumála.

Gjöld Samgöngustofu eru aðfararhæf án undangengins dóms eða sáttar, sbr. 15. gr. laga nr. nr. 119/2012, um Samgöngustofu, stjórnsýslustofnun samgöngumála.

VIII. KAFLI

**Viðurlög.**

47. gr.

*Stjórnvaldssektir.*

Samgöngustofa getur lagt stjórnvaldssektir á einstakling eða lögaðila sem brýtur gegn eða uppfyllir ekki skilyrði eftirfarandi ákvæða og reglna settra samkvæmt þeim:

- a. 1. mgr. 5. gr. um skráningarskyldu,

- b. 1. mgr. 11. gr. um notkun íslenska fánans.
- c. 20. gr. um merkingu skipa.
- d. 21. gr. um mælingu skips.
- e. 23. gr. um smíði skips.
- f. 25. gr. um smíði, búnað, mengunarvarnir skipa o.fl.,
- g. 26. gr. um aðbúnað og vinnuskilyrði,
- h. 27. gr. um nýsmíði skipa,
- i. 28. gr. um breytingar á skipi,
- j. 1. mgr. 30. gr. um ábyrgð vegna haffæris og lögskipaðra skoðunargerða,
- k. 1. og 4. mgr. 32. gr. um framkvæmd skoðunar skipa,
- l. 34. gr. um hafnarrikiseftirlit,
- m. 37. gr. um óhaffæri skips,
- n. 1. mgr. 38. gr. um skemmdir á skipi eða
- o. 39. gr. um upplýsingaskyldu.
- p. 42. gr. um leyfi til farþegaflutninga í atvinnuskyni,

Stjórnvaldssektir sem lagðar eru á einstaklinga geta numið frá 100.000 kr. til 500.000 kr. Sektor sem lagðar eru á lögaðila geta numið frá 500.000 kr. til 2.000.000 kr.

Við ákvörðun sekta skal m.a. taka tillit til þess hvað brot hefur staðið lengi yfir, samstarfsvilja hins brotlega og hvort um ítrekað brot er að ræða. Samgöngustofu er heimilt að ákveða hærri sektir hafi aðili hagnast á broti. Skal upphæð stjórnvaldssektar þá ákveðin sem allt að tvöfalt margfeldi af þeim hagnaði sem aðili hefur aflað sér með broti gegn lögum þessum, þó innan ramma 2. mgr.

Gjaldddagi stjórnvaldssektar er 30 dögum eftir að ákvörðun um sektina var tekin. Um ákvörðun og útreikning dráttarvaxta fer eftir lögum um vexti og verðtryggingu.

Ákvörðun Samgöngustofu um stjórnvaldssekt er aðfararhæf. Stjórnvaldssektir renna í ríkissjóð, að frádregnum kostnaði við álagningu og innheimtu.

Stjórnvaldssektum skal beitt óháð því hvort lögbrot eru framin af ásetningi eða gáleysi.

Aðili máls getur skotið ákvörðun Samgöngustofu um stjórnvaldssekt til ráðherra innan þriggja mánaða frá því að aðila var tilkynnt um ákvörðunina. Málskot til ráðherra frestar aðför. Úrskurðir ráðherra um stjórnvaldssektir eru aðfararhæfir.

#### 48. gr.

##### *Refsingar.*

Brot gegn lögum þessum og reglugerðum settum samkvæmt þeim varða sektum eða fangelsi allt að tveim árum. Nú er brot framið með verknaði, svo sem skjalafalsi, sem refsiverður er samkvæmt almennum hegningarlögum og skal þá einnig beita viðeigandi ákvæðum þeirra. Tilraun og hlutdeild í brotum er refsiverð skv. III. kafla almennra hegningarlaga.

Nú er brot skv. 1. mgr. framið í starfsemi lögaðila og má þá gera lögaðilanum fésekt skv. II. kafla A almennra hegningarlaga, nr. 19/1940.

Lög þessi raska í engu ákvæðum áfengislaga, nr. 75/1998, að því er snertir viðurlög ef menn eru undir áhrifum áfengis við störf sín.

#### 49. gr.

##### *Kæra til lögreglu.*

Samgöngustofu er heimilt að kæra brot á lögum þessum og reglugerðum settum samkvæmt þeim til lögreglu.

Varði meint brot bæði stjórnvaldssektum og refsingu metur Samgöngustofa hvort mál skuli kært til lögreglu eða því lokið með stjórnvaldsákvörðun hjá stofnuninni. Ef brot eru meiri háttar ber Samgöngustofu að vísa þeim til lögreglu. Brot telst meiri háttar ef verknaður er framinn með sérstaklega vítaverðum hætti eða við aðstæður sem auka mjög á saknæmi brotsins. Jafnframt getur Samgöngustofa á hvaða stigi málsins sem er vísað máli vegna brota á lögum þessum eða reglugerðum sem settar eru á grundvelli þeirra til opinberrar rannsóknar. Gæta skal samræmis við úrlausn sambærilegra mála.

Varði brot á lögum þessum bæði refsíðabyrgð fyrir einstakling og lögaðila metur Samgöngustofa, með tilliti til grófleika brots og réttarvörsluslójnarmiða hvort mál skuli kært til lögreglu að hluta eða í heild.

Með kærnu Samgöngustofu skulu fylgja afrit þeirra gagna sem grunur um brot er studdur við. Ákvæði IV.–VII. kafla stjórnsýslulaga gilda ekki um ákvörðun Samgöngustofu um að kæra mál til lögreglu.

Samgöngustofu er heimilt að láta lögreglu og ákærvaldi í té upplýsingar og gögn sem stofnunin hefur aflað og tengjast brotum sem til rannsóknar eru hjá lögreglu og ákærvaldi og taka þátt í aðgerðum lögreglu að öðru leyti.

Lögreglu og ákærvaldi er heimilt að láta Samgöngustofu í té upplýsingar og gögn sem þau hafa aflað og tengjast brotum sem til meðferðar eru hjá stofnuninni og taka þátt í aðgerðum hennar að öðru leyti.

Telji ákærandi að ekki séu efni til málshöfðunar vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi sem jafnframt varðar stjórnsýsluviðurlögum getur hann sent eða endursent málið til Samgöngustofu til meðferðar og ákvörðunar.

50. gr.

*Réttur einstaklinga til að fella ekki á sig sök.*

Í máli sem beinist að einstaklingi og lokið getur með álagningu stjórnvaldssekta eða kærnu til lögreglu hefur sá sem rökstuddur grunur leikur á að hafi gerst sekur um lögbrot rétt til að neita að svara spurningum eða afhenda gögn eða muni nema hægt sé að útiloka að það geti haft þýðingu fyrir ákvörðun um brot hans. Samgöngustofa skal leiðbeina hinum grunaða um þennan rétt.

Þau stjórnsýsluviðurlög sem 1. mgr. tekur til eru stjórnvaldssektir og annarra réttinda sem viðurlög vegna lögbrots eða brots gegn reglugerðum settum á grundvelli laga þessara.

## IX. KAFLI

### Ýmis ákvæði.

51. gr.

*Gildistaka.*

Lög þessi taka gildi 1. janúar 2022. Á sama tíma falla úr gildi lög um einkenning fiskiskipa, nr. 31/1925, lög um skráningu skipa, nr. 115/1985, lög um skipamælingar, nr. 146/2002, lög um eftirlit með skipum, nr. 47/2003, lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að leyfa hf. Olíumjöl innflutning á olíupramma, nr. 4/1977, lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að leyfa Köfundarstöðinni hf., Dýpkunarfélaginu hf., Slysavarnarfélagi Íslands og Íslenska úthafsútgerðarfélaginu hf. innflutning á skipum, nr. 27/1989, lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að leyfa Slysavarnarfélagi Íslands að flytja inn björgunarbát, nr. 23/1993 og lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að leyfa Sveinbirni Runólfssyni sf. innflutning á gröfupramma, nr. 24/1993.

## Greinargerð.

**1. Inngangur.**

Frumvarp þetta er samið í samgöngu- og sveitarstjórnarráðinu. Í sáttmála ríkisstjórnar Íslands um ríkisstjórnarsamstarf og eflingu Alþingis segir að átak verði gert í einföldun regluverks í þágu atvinnulífs og almennings. Með frumvarpi þessu er ætlað að einfalda lagaumhverfi skipa og koma ákvæðum um þau í ein lög. Í lagasafni er að finna marga lagabálka sem varða þetta efni með einum og öðrum hætti og eru mörg þeirra komin til ára sinna. Á grundvelli þessara laga er síðan að finna fjölmargar reglugerðir sem nánar útfæra kröfur sem þessi lög gera. Innan samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis og Samgöngustofu er unnið að því að einfalda og uppfæra þetta víðtæka regluverk í heild þannig að það sé aðgengilegra fyrir þá sem starfa eftir þessum reglum. Er frumvarp þetta fyrsti liður í þessu verkefni.

**2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.**

Um skip gilda fjölmargir lagabálkar. Má þar nefna lög um einkenning fiskiskipa, nr. 31/1925, lög um skráningu skipa, nr. 115/1985, lög um skipamælingar, nr. 146/2002, lög um eftirlit með skipum, nr. 47/2003, lög um íslenska alþjóðlega skipaskrá, nr. 38/2003 auk sértækra laga á borð við lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að leyfa hf. Olíumjöl innflutning á olíupramma, nr. 4/1977, lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að leyfa Köfundarstöðinni hf., Dýpkunarfélaginu hf., Slysavarnarfélagi Íslands og Íslenska úthafsútgerðarfélaginu hf. innflutning á skipum, nr. 27/1989, lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að leyfa Slysavarnarfélagi Íslands að flytja inn björgunarbát, nr. 23/1993 og lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að leyfa Sveinbirmi Runólfssyni sf. innflutning á gröfupramma, nr. 24/1993.

Borið hefur á gagnrýni á hversu flókið og óaðgengilegt regluverk er einkum hvað varðar öryggiskröfur til skipa og eftirlit með þeim. Auk þeirra laga sem lagt er til að verði felld úr gildi með frumvarpi þessu er víðtækt regluverk í gildi með stjórnvaldsfyrirmælum sem innleiðir meðal annars ákvæði gerða sem teknar hafa verið upp í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið og varða skip sem og ákvæði sem leiða af öðrum alþjóðlegum skuldbindingum Íslands, t.a.m. samningar Alþjóðasiglingamálastofnunarinnar (e. *International Maritime Organization – IMO*) og Alþjóðavinnnumálastofnunarinnar (e. *International Labour Organization – ILO*).

Eins og getið er hér að ofan er nú unnið að því að einfalda þetta regluverk og er frumvarp þetta fyrsta skref í þeirri vinnu. Markmiðið er ekki að gera umfangsmiklar breytingar á þeim efnislegu reglum sem um skip gilda heldur að sameina lög í einn aðgengilegan lagabálk. Þá er ætlunin að færa tiltekin ákvæði úr lögum og í stjórnvaldsfyrirmæli. Er þar einkum átt við upptalningu á skilyrðum sem er að finna í gildandi lögum en jafnframt getið að ráðherra geti bætt við skilyrðum í reglugerð. Dæmi um þetta er að finna í 1. og 2. mgr. 1. gr. a. laga nr. 115/1985, um skráningu skipa. Í 1. mgr. 1. gr. a. eru listuð upp í sjö stafliðum þau atriði sem skulu fylgja umsókn um heimild til þurrleiguskráningar. Í áttunda staflið segir síðan að jafnframt skuli fylgja aðrar upplýsingar sem ráðherra getur kveðið á um í reglugerð. Í 2. mgr. 1. gr. a. sömu laga eru listuð upp í sex stafliðum þau skilyrði sem uppfyllt skulu vera til að þurrleiguskráning sé heimiluð af Samgöngustofu. Í sjöunda staflið segir að ráðherra er fer með málefni sjávarútvegs geti kveðið á um í reglugerð um önnur skilyrði. Með frumvarpi þessu er lagt til að mælt verði fyrir um meginreglur á borð við þær sem gilda um þurrleiguskráningu í lög en að ítarlegri ákvæði og skilyrði verði að finna í stjórnvaldsfyrirmælum. Með þessu móti eru skilyrði aðgengilegri fyrir notendur laganna, sem þurfa ekki að leita bæði í lög og

reglugerðir til að finna skilyrði auk þess sem þetta fyrirkomulag gerir stjórnsýsluframkvæmd einfaldara, t.d. þegar gera þarf breytingar á tilteknum atriðum vegna skuldbindinga Íslands samkvæmt alþjóðasamningum, þ.m.t. samningsins um Evrópska efnahagssvæðið.

Markmið laganna er hið sama og átti við um lögin sem frumvarpi þessu er ætlað að leysa af hólmi, þ.e. að tryggja öryggi íslenskra skipa, áhafna þeirra og farþega, efla varnir gegn mengun frá skipum og tryggja skilvirka skráningu, merkingu, mælingu og eftirlit með skipum. Þá er þeim ætlað að veita stjórnvöldum nægilegar heimildir til að innleiða þær kröfur sem leiða af skuldbindingum samkvæmt samningnum um Evrópska efnahagssvæðið og öðrum alþjóðlegum skuldbindingum Íslands á sviði sjóréttar er lúta að skipum.

Talin er þörf á því að hefja vinnu við einföldun regluverks með þeirri einföldun og sameiningu sem lögð er til með þessu frumvarpi. Með því er byrjað að réttum enda því öll vinan við endurskoðun stjórnvaldsfyrirmæla munu miðast við þann ramma sem lög setja.

### 3. Meginefni frumvarpsins.

Í 1. kafla frumvarpsins er fjallað um markmið og gildissvið laganna. Þá er að finna ákvæði með orðskýringum. Frumvarpið nær til íslenskra skipa, sem eru skilgreind sem hvert það skip sem skráð er hér á landi og hefur rétt til að sigla undir íslenskum fána. Jafnframt er gildissvið laganna gagnvart erlendum skipum afmarkað. Nær frumvarp þetta til þeirra skipa sem eru stödd innan landhelgi, innan efnahagslögsögu og á landgrunni Íslands. Sá fyrirvari er settur að mæli reglur alþjóðalaga fyrir um að lög einstakra ríkja ekki til erlendra skipa þá eigi það við.

Í II. kafla þessa frumvarps er fjallað um skráningu skipa. Eru að finna ákvæði um skipaskrá sem Samgöngustofa heldur úti, skyldu til að skrá skip sem eru 6 metrar eða lengri, frumskráningu, þurrleiguskráningu, einkarétt, fána, þjóðernis- og skráningarskírteini, afmáningu skráningar o.fl. Kaflinn byggir á ákvæðum laga um skráningu skipa, nr. 115/1985. Búið er að gera breytingar að því leyti að unnið er út frá því verklagi sem viðgengst innan Samgöngustofu sem annast þessar skráningar. Skráning í skipaskrá og aðgengi að upplýsingum í skránni er í dag jafnan allt með rafrænum hætti í gegnum vefsíðu Samgöngustofu. Eru heimildir settar þar sem stofnuninni er heimilt að annast störf sín með rafrænum hætti en skortur er á því í gildandi lögum.

Í III. kafla er að finna eina grein sem varðar merkingu skipa. Það er skylt að merkja hvert skip með nafni, heimili og einkennisbókstaf. Þá er bannað að leyna merkingar skv. 1. mgr. eða nema brott eða merkja skip öðru nafni en það er skráð undir. Hér er um grundvallarreglu sjóréttar að ræða. Mælt er fyrir um þessi efni í gildandi rétti í lögum um einkenning fiskiskipa, nr. 31/1925. Þau voru upphaflega sett vegna þarfa á reglum um merkingar skipa sem stunda veiði innan íslenskrar landhelgi. Vitað var að skip sem stunduðu ólöglegar veiðar í landhelgi dyldu einatt merkin á skipum sínum til þess að koma sér undan ábyrgð. Var því talin ástæða til að gera skipum skylt að hafa einkennismerki sín í lagi og leggja refsingu við ef svo væri ekki. Lögum þessi hafa haldist svo til óbreytt frá setningu þeirra og hafa einungis verið gerðar tvennar smávægilegar breytingar á þeim, annars vegar með lögum nr. 116/1990, um breytingu á sektarmörkum nokkurra laga o.fl. og hins vegar með lögum nr. 19/1991, um meðferð opinberra mála. Lögin kveða á um þá meginreglu að öll skip, íslensk sem erlend, sem ætluð eru til fiskveiða, skuli bera á sér glöggst heiti sitt og heimilisfang, er þau koma í íslenska landhelgi eða hafast þar við. Telja má að ýmislegt í lögunum megi fella brott í dag, t.d. afmörkun við fiskiskip sem knúin eru eimorku, tilvísun til skipa sem eru merkt samkvæmt samningi 6. maí 1882 um fiskveiðar í Englandshafi eða samningi 24. júní 1901 um

fiskveiðagæslu utan landhelgi við Ísland og Færeyjar. Er talið rétt að hafa meginreglu um merkingu skipa í lögum og útfæra kröfur nánar í reglugerðum.

Í IV. kafla frumvarpsins er fjallað um mælingar skipa. Í dag eru í gildi lög um skipamælingar, nr. 146/2002, og eru ákvæði þessa kafla í samræmi við ákvæði þeirra. Er mælt fyrir um viðmið við mælingar skipa og skyldu til að upplýsa Samgöngustofu um útreikninga. Nær þetta til þess þegar skip er smíðað eða þegar því er breytt. Mælt er fyrir um eftirlitshlutverk Samgöngustofu með að upplýsingar um skip séu réttar sem og útgáfu mælibréfa.

Í V. kafla frumvarpsins er fjallað um eftirlit með skipum. Í dag er kveðið á um þessi efni í lögum um eftirlit með skipum, nr. 47/2003. Byggir þetta frumvarp á ákvæðum þeirra laga en ákvæði þess uppfærð til samræmis við starfsemi Samgöngustofu og reglugerðarákvæði skýrð nánar. Byggt er áfram á því að skoðanir með skipum verði þrenns konar, þ.e. aðalskoðun, milliskoðun og skyndiskoðun. Reglunum er ætlað að vera í samræmi við ákvæði gerða samningsins um Evrópska efnahagssvæðið og annarra viðeigandi alþjóðasamninga, s.s. SOLAS alþjóðasamþykktarinnar.

Í VI. kafla frumvarpsins er mælt fyrir um farbann. Ákvæði er í dag að finna í lögum um eftirlit með skipum, nr. 47/2003, og eru ákvæðum breytt að því leyti að ákvæði eru sameinuð en efnislega eru reglurnar óbreyttar.

Í VII. kafla er mælt fyrir um skipagjöld og önnur gjöld. Skipagjald er sérstakt gjald sem lagt er á eigendur skipa sem rennur í ríkissjóð. Mæla ber fyrir um gjald af þessu tagi með lögum. Mælt er fyrir um þetta gjald í 28. gr. laga um eftirlit með skipum, nr. 47/2003, og er ákvæðið óbreytt. Þá er mælt fyrir um þjónustugjöld Samgöngustofu. Vísar ákvæðið til heimildar í lögum um Samgöngustofu, stjórnsýslustofnun samgöngumála, nr. 119/2012, um þjónustugjöld. Í 1. mgr. 13. gr. laganna er listað upp í 16 töluliðum þeir þættir sem stofnuninni er heimilt að innheimta þjónustugjöld vegna, þ.á m. útgáfu skírteina, skráningar og afskráningar skipa og vegna útgáfu skipsskjala, skoðana á skipum og búnaði þeirra, eftirlits með viðgerðum og nýsmíði og breytinga þeirra.

Í VIII. kafla laganna er fjallað um viðurlög við brotum gegn ákvæðum frumvarpsins og reglugerða settar samkvæmt þeim. Í þeim lögum, sem frumvarpi þessu er ætlað að leysa af hólmi, er að finna ákvæði sem kveða á um sektir gegn brotum gegn lögum. Í 47. gr. þessa frumvarps er að finna eitt heildstætt ákvæði sem kveður á um stjórnvaldssektir sem Samgöngustofa getur lagt á vegna tiltekinna brota gegn ákvæðum þess. Eru þau tilvik talin upp í 16 stafliðum. Geta sektir sem lagðar eru á einstaklinga geta numið frá 100.000 kr. til 500.000 kr. Sektir sem lagðar eru á lögaðila geta numið frá 500.000 kr. til 2.000.000 kr.

Þá er mælt fyrir opinberar refsingar sem brot gegn ákvæðum þessa frumvarps varða eða reglugerða settum samkvæmt þeim. Varða þau sektum eða fangelsi allt að tveim árum. Er sá refsiramma í samræmi við það sem gildir í dag. Samgöngustofu er heimilt að kæra slík brot til lögreglu. Heimilt er að kæra fyrir hluta brota eða fyrir það í heild sinni. Er þess sérstaklega getið að það skuli gert ef brot er meiri háttar. Þá er fjallað um heimild einstaklinga til að varpa ekki sök á sjálfan sig.

Í IX. kafla frumvarpsins er að finna gildistökuákvæði frumvarpsins. Er kveðið á um að verði frumvarpið að lögum skuli þau taka gildi 1. janúar 2022. Er þessum fresti ætlað að gefa samgöngu- og sveitarstórnarráðuneytinu að vinna að endurskoðun reglugerða sem byggja á gildandi lögum. Þá eru gildandi lög felld brott á sama tíma.

*Tilvísanir gildandi laga til forstjóra Samgöngustofu*

Í gildandi lögum eru á vissum stöðum fjallað um ákvarðanir Samgöngustofu en á öðrum um ákvarðanir forstjóra Samgöngustofu. Áður voru þessi verkefni í höndum Siglingastofnunar Íslands og siglingamálastjóra en því var breytt með lögum nr. 59/2013, um breytingar á ýmsum lögum vegna nýrra samgöngustofnana. Í lögum og athugasemdum í frumvörpum að þeim lögum sem frumvarpi þessu er ætlað að leysa af hólmi eru sérstakar tilvísanir til forstjóra Samgöngustofu (áður siglingamálastjóra) skýrðar. Í 2. mgr. 2. gr. laga nr. 119/2012, um Samgöngustofu, stjórnsýslustofnun samgöngumála, segir að forstjóri beri ábyrgð á starfsemi og rekstri stofnunarinnar.

#### 4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Í lögum sem frumvarpi þessu er ætlað að leysa af hólmi segir víða að uppfylla beri kröfur laga reglna en einnig reglur alþjóðasamninga, alþjóðasamþykktar og sérstaklega ákvæði samningsins um Evrópska efnahagssvæðið.

Í frumvarpi þessu er ekki að finna almennar tilvísanir gildandi laga til ákvæða samningsins um Evrópska efnahagssvæðið. Með þessu er þó ekki verið að afnema skyldur sem leiða af samningnum að því er varðar skip. Þær gerðir sem teknar eru upp í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið með ákvörðunum sameiginlegu EES-nefndarinnar ber að innleiða í landsrétt. Þær reglur sem snúa að skipum hafa þannig verið innleiddar í landsrétt með stjórnvaldsfyrirmælum sem halda munu gildi sínu verði frumvarp þetta að lögum. Er því ekki þörf á því að vísa til ákvæða samningsins í lögum.

Öðru máli gegnir um tilvísanir til alþjóðasamninga og alþjóðasamþykktar. Í lögum um Samgöngustofu, stjórnsýslustofnun Samgöngumála, nr. 119/2012 er kveðið á um birtingu alþjóðlegra reglna á sviði siglinga í 9. gr. a., sem bættist við lögin með lögum nr. 25/2018. Í 1. mgr. segir að viðaukar og kóðar við alþjóðasamninga á sviði siglinga, sem Ísland er aðili að, skuli birtir á vef Samgöngustofu, enda hafi meginefni viðkomandi alþjóðasamninga verið birt í C-deild Stjórnartíðinda. Einnig skuli þar birta dreifbréf og leiðbeiningarreglur sem Alþjóðasiglingamálastofnunin eða önnur alþjóðastofnun gefur út til nánari skýringar á framkvæmd viðkomandi alþjóðasamninga. Heimilt er að birta eingöngu erlendan frumtexta af viðaukum, kóðum, dreifibréfum og leiðbeiningarreglum. Í 2. mgr. segir að fyrirmælum sem felast í viðaukum, kóðum, dreifibréfum og leiðbeiningarreglum skuli ekki beitt fyrr en birting hefur farið fram á vef Samgöngustofu, nema þau geymi ákvæði algerlega einkamálaeðlis og aðilar hafi komið sér saman um að skipti þeirra fari eftir óbirtum fyrirmælum. Fyrirmælin skuli binda alla frá og með deginum eftir birtingu þeirra á vef Samgöngustofu ef þau geyma ekki aðrar ákvarðanir um gildistöku sína. Þegar þessu ákvæði var bætt við lög um Samgöngustofu, stjórnsýslustofnun samgöngumála, var Ísland aðili að 33 alþjóðasamningum á vettvangi Alþjóðasiglingamálastofnunarinnar auk þess sem alþjóðasamningar Alþjóðavinnuálastofnunarinnar geta náð til siglinga og skipa. Langan tíma tekur fyrir ríki að koma sér saman um meginefni þessara samninga og breytinga á þeim. Í ljósi þess að breytingar eru örur á þessu sviði hafa tæknileg atriði þessara samninga verið tekin úr meginefni og færð inn í viðbótargerninga. Þessir gerningar kallast yfirleitt kóðar eða viðaukar og er einfaldara að breyta þeim. 9. gr. a. laga um Samgöngustöfu, stjórnsýslustofnun samgöngumála, var sett með hliðsjón af miklum fjölda gerninga af þessu tagi og örur breytingar þeirra. Var talin þörf á að regla af þessu tagi væri til staðar til að tryggja gilda birtingu og framkvæmd hér á landi.

Í lögum þeim, sem frumvarpi þessu er ætlað að leysa af hólmi, er vísað til þess að skip, skírteini, skoðanir flokkunarfélaga o.fl. skuli uppfylla skilyrði alþjóðasamþykktar eða alþjóðasamninga. Er með þessu sett fram sú krafa löggjafans að auk íslenskra laga og reglna

skuli í vissum tilvikum fara eftir alþjóðasamningum eða alþjóðasamþykktum. Sambærilegar kröfur eru í frumvarpi þessu þeim

## 5. Samráð.

Áform um lagasetningu voru kynnt hagsmunaaðilum á fundi siglingaráðs. Skjölin um áform um lagasetningu fóru í innra samráð innan Stjórnarráðs Íslands. Ytra samráð fór svo fram með birtingu á samráðsgátt stjórnvalda á vefnum Ísland.is frá 28. nóvember til 13. desember 2019 (mál nr. 249/2019) þar sem hagsmunaaðilum og almenningi var gefinn kostur á að gera athugasemdir við áformin. Engar umsagnir bárust í þessu samráði.

## 6. Mat á áhrifum.

Ekki er gert ráð fyrir að samþykkt frumvarpsins hafi kostnaðarauka fyrir ríkissjóð í för með sér. Eins og lýst hefur verið verður regluverk sem byggir á þeim lögum, sem þessu frumvarpi er ætlað að leysa af hólmi, tekið til endurskoðunar í kjölfar afgreiðslu þessa frumvarps sem kallar á vinnu af hálfu samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins og Samgöngustofu. Ber þó að líta á það verkefni sjálfstætt frá þessu frumvarpi sem hefur ekki kostnað í för með sér. Hins vegar gætu lítils háttar breytingar orðið á eftirfylgni með tilkomu heimildar til beitingar stjórnvaldssekta en ekki er gert ráð fyrir að heimildinni verði beitt í miklum mæli. Þá hefur efni frumvarpsins ekki áhrif á atvinnulífið.

### *Um einstakar greinar frumvarpsins.*

#### Um 1. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

#### Um 2. gr.

Í ákvæði þessu er fjallað um gildissvið þessara laga. Samkvæmt 1. mgr. nær það yfir öll íslensk skip sem í orðskýringum í 3. gr. laganna er skilgreint sem hvert það skip sem skráð er hér á landi og rétt hefur til að sigla undir íslenskum fána. Rétt er að geta þess að svífskip teljast til skipa samkvæmt lögum þessum. Í 2. mgr. ákvæðisins er gildissvið laganna gagnvart erlendum skipum sem eru stödd innan landhelgi, innan efnahagslögsögu og á landgrunni Íslands skýrt.

#### Um 3. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

#### Um 4. gr.

Ákvæði þetta var áður að finna í 4. gr. laga um skráningu skipa, nr. 115/1985. Þær breytingar hafa verið gerðar að ekki er að finna upptalningu á atriðum sem skulu skráð í skipaskrá. Er ráðherra gert að mæla fyrir um þau atriði með reglugerð. Í gildandi lögum segir að í aðalskipaskrá skuli greina skipaskrárnúmer, nafn, einkennisbókstafi, umdæmisbókstafi og tölu, heimilisfang, gerð og aðalmál o.fl. Með því að telja upp þau atriði sem skráð skulu í skipaskrá með reglugerð er stjórnvöldum gert kleift að uppfæra þessi atriði með tilliti til þróunar alþjóðlegra krafna.

Önnur breyting er að ákvæðið vísar til skipaskrár í stað aðalskipaskrár. Þá eru breytingar gerðar til uppfærslu á ákvæði með tilliti til breytinga sem hafa orðið. Nú er skipaskrá rafræn og uppfærð jafnóðum. Skipaskrá hvers árs er birt á vefsíðu Samgöngustofu auk þess sem

mögulegt er að fletta upp í skipaskrá. Er orðalagi breytt til samræmis við það þannig að Samgöngustofa skal birta skipaskrá með rafrænum hætti.

Loks er 3. mgr. 3. gr. laga um skráningu skipa um bráðabirgðaskráningu færð í ákvæði þetta. Þykir staðsetning ákvæðisins eiga betur við í ákvæði þessu. Þá er sú breyting gerð að ráðherra mæli fyrir um bráðabirgðaskráningu með reglugerð í stað þess að það fari eftir reglum settum af forstjóra Samgöngustofu.

#### Um 5. gr.

Í 1. mgr. er kveðið á um að skip sem er 6 metrar að lengd eða stærra, mælt milli stafna sé skráningarskylt. Í 2. mgr. er mælt fyrir um þá sem heimild hafa til að skrá skip sín í skipaskrá. Ákvæðið er efnislega samhljóða 1. mgr. 1. gr. laga um skráningu skipa, nr. 115/1985 að öðru leyti en því að krafa um að íslenskir borgarar skuli hafa lögheimili hér á landi til að skrá skip er felld brott.

#### Um 6. gr.

Í 1. mgr. er kveðið á um skráningu skipa í smíðum hér á landi. Ákvæðið er efnislega samhljóða 1. mgr. 6. gr. laga um skráningu skipa, nr. 115/1985, að öðru leyti en því að bætt er við að skip, sem eru smíðuð hér á landi, skuli auk þess vera ætlað að hafa heimahöfn hér á landi. Er þetta gert í ljósi þess að hér á landi eru smíðuð skip fyrir erlenda aðila sem er ekki ætlað að fara á íslenska skipaskrá.

Í 2. mgr. er fjallað um skráningarbeiðnir en í dag er kveðið á um það í 2. – 3. mgr. 6. gr. laga um skráningu skipa, nr. 115/1985. Sú breyting er gerð að beiðnir geta verið sendar með rafrænum hætti. Þá er ráðherra gert að mæla fyrir um upplýsingar sem skulu vera í skráningarbeiðni en ekki forstjóri Samgöngustofu.

3. og 4. mgr. ákvæðisins er samhljóða 4. og 5. mgr. 6. gr. laga um skráningu skipa, nr. 115/1985.

#### Um 7. gr.

Í ákvæði þessu er mælt fyrir um skilyrði fyrir skráningu fiskiskipa á skipaskrá. Ákvæðið er samhljóða 2. mgr. 1. gr. laga um skráningu fiskiskipa, nr. 115/1985.

#### Um 8. gr.

Í ákvæði þessu er mælt fyrir um þurrleiguskráningu skipa, sem frumskráð er á íslenska skipaskrá, á erlenda skipaskrá. Ákvæðið nær til allra skipa sem falla undir lög þessi og skal ráðherra mæla nánar fyrir um skilyrði þess að heimild sé veitt. Áður voru skilyrði talin upp í sjö stafliðum í 1. mgr. 1. gr. a. laga um skráningu skipa nr. 115/1985, en auk þess sagði í h-lið ákvæðisins: „aðrar upplýsingar sem ráðherra getur kveðið á um í reglugerð.“ Þá er kveðið á um að ráðherra, sem fer með málefni sjávarútvegs, setji sérkröfur fyrir þurrleiguskráningu fiskiskipa. Í 2. mgr. 1. gr. a. laga um skráningu skipa, nr. 115/1985, er kveðið á um skilyrði í sex stafliðum auk þess sem það segir í g-lið: „Önnur skilyrði sem sá ráðherra er fer með málefni sjávarútvegs getur kveðið á um í reglugerð. Í báðum þessum tilvikum þykir rétt að færa öll skilyrði í reglugerðarform. Er það til einföldunar að þau séu öll listuð á einum stað.

Þá er kveðið á um fánareglur skipa sem skráð eru með þessum hætti, þeim reglum sem skipin skulu lúta og lok þurrskráningar.

#### Um 9. gr.

Í þessu ákvæði er mælt fyrir um þurrleiguskráningu á íslenska skipaskrá. Lagt er til að ráðherra mæli fyrir með reglugerð fyrir um þær upplýsingar sem leggja skal fram áður en óskað er eftir að skrá kaupskip þurrleiguskráningu. Í 3. mgr. 1. gr. laga nr. 115/1985, um skráningu skipa eru atriði eftirfarandi atriði nefnd: Upplýsingar um skipið, skráðan eiganda í frumskráningarríki og fulltrúa hans, leigutaka og leigutíma, ásamt upplýsingum um hvar skipið er frumskráð og kenninúmer skipsins (IMO-númer). Þá skal með umsókn um þurrleiguskráningu fylgja afrit þurrleigusamnings á íslensku eða ensku, staðfesting frá skipaskrá frumskráningarríkis um að skipið megi sigla undir fána annars ríkis á leigutímanum og útskrift úr skipaskrá frumskráningarríkis sem sýnir hver er skráður eigandi skipsins. Rétt þykir að mælt sé fyrir um þessi skilyrði í reglugerð.

Um 10. gr.

Í ákvæði þessu er kveðið á um heimild Samgöngustofu til að veita eiganda skips einkarétt á nafni skips sem skráð er á Íslandi og á einkennum skipsins. Sú breyting er gerð að í stað þess að mæla fyrir um að Samgöngustofa skuli birta einkaleyfisveitingar í árlegri skipaskrá, eins og segir í 2. mgr. 5. gr. laga um skráningu skipa, nr. 115/1985, segir í 4. mgr. þessarar greinar að Samgöngustofa birti þessar upplýsingar í skipaskrá. Er því fullnægjandi að hægt sé að nálgast þessar upplýsingar með rafrænum hætti.

Um 11. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 12. gr.

Í ákvæði þessu er mælt fyrir um þjóðernis- og skráningarskírteini. Í 7. gr. laga um skráning skipa, nr. 115/1985 eru upplýsingar þær, sem eiga að vera í slíkum skírteinum talin upp, þ.e. aðalmál skips, brúttó- og nettó-rúmlestatölu, gerð, nafn, heimahöfn, skráningarnúmer, einkennisbókstafi, nafn eiganda eða eigenda og hvenær eignarskilríki er gefið út, nafn skipstjóra og skipstjórnarheimild, hvenær hún er dagsett og hvar gefin út, svo og sé um fiskiskip að ræða umdæmisbókstafi og tölu. Með ákvæði þessu er lagt til að ráðherra mæli með reglugerð fyrir um þetta efni. Þá er sú breyting gerð frá eldri lögum að það er Samgöngustofa en ekki forstjóri Samgöngustofu sem gefur út skírteini.

Um 13. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 14. gr.

Í ákvæði þessu er kveðið á um tilkynningarskyldu til Samgöngustofu þegar skipstjóraskipti verða á íslenskum skipum. Í 10. gr. laga um skráningu skipa, nr. 115/1985 er kveðið á um að í þessum tilvikum riti lögskráningarstjóri nafn skipstjóra þess er tekur við á þjóðernis- og skrásetningarskírteini. Sama gildi um fulltrúa Íslands erlendis er skipstjóraskipti verða í erlendri höfn. Í dag er ekki lengur til staða lögskráningarstjóra. Þá er nafn skipstjóra ekki að finna á þessum skírteinum. Ákvæði þetta tekur mið af þessum breytingum og mælir fyrir um tilkynningarskyldu. Þá þykir ekki þörf á að hafa sérreglu um tilkynningu til fulltrúa Íslands erlendis. Samkvæmt 4. mgr. 13. gr. þessara laga skal fulltrúi sem gefur út þjóðernis- og skrásetningarskírteini til bráðabirgða senda Samgöngustofu staðfest afrit af því og gögnum þeim sem útgáfubeiðni fylgdu. Þykir nægilegt að breytingar á skipstjórum séu tilkynntar með rafrænum hætti til Samgöngustofu.

Um 15. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 16. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 17. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 18. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 19. gr.

Í ákvæði þessu er mælt fyrir um útgáfu leiðarbréfa sem Samgöngustofa getur gefið út þegar sérstök ástæða er til. Orðalag 19. gr. laga um skráningu skipa, nr. 115/1985, hefur verið breytt þannig að í stað þess að Samgöngustofa veiti heimild til að fara hér hafna á milli er orðalag víkkað út þannig að heimild getur verið veitt fyrir skip til að sigla. Endurspeglar það t.a.m. framkvæmd þar sem skip sem eru nýsmíði geta í dag fengið leiðarbréf til reynslusiglinga.

Um 20. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 21. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 22. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 23. gr.

Ákvæði þetta skeytir varðar nýsmíði skipa. Fyrirmynd ákvæðisins er að finna í saman tveimur lagaákvæðum, annars vegar 4. gr. laga nr. 146/2002, um skipamælingar. Í 27. gr. þessa frumvarps er kveðið á um eftirlit með smíði skips. Er orðalagi 23. gr. hagað þannig að þar sé að finna ákvæði um tilkynningar vegna nýsmíði skipa sem varða bæði mælingu skips og eftirlit með smíði þess. Í 27. gr. frumvarpsins er síðan kveðið nánar á um eftirlit með smíðinni.

Um 24. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 25. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 26. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 27. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 28. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 29. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 30. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 31. gr.

Í ákvæðinu er fjallað um skoðun skipa. Samkvæmt 1. mgr. eiga öll skip, sem notuð eru í atvinnuskyni, að sæta skoðun Samgöngustofu samkvæmt reglugerrðum sem ráðherra setur. Þó er ráðherra heimilt að undanskilja tilteknar tegundir skipa frá skoðun. Getur hér verið um að ræða litla báta og skemmtibáta. Ráðherra er einnig heimilt að kveða á um skoðanir skipa sem eru ekki notuð í atvinnuskyni.

Aðrir þættir ákvæðisins þarfnast ekki skýringar.

Um 32. gr.

Hér koma skýringar á greininni.

Um 33. gr.

Í ákvæði þessu er fjallað um aukaskoðun skipa og hvenær hún skuli fara fram. Ákvæðið er samhljóða 13. gr. laga um eftirlit með skipum, nr. 47/2003, að öðru leyti en því að lokamálsliður 4. tölul. er felld brott. Í 4. tölul. segir að aukaskoðun skuli fara fram þegar tilteknir aðilar, þ.á m. skipverjar krefjist skoðunar eða leggi fram kvörtun nema Samgöngustofa telji slíka kröfu eða kvörtun ekki á rökum reista. Samgöngustofu er óheimilt að veita upplýsingar um það hver hafi lagt fram slíka kröfu eða kvörtun. Í gildandi lögum segir síðan: „Útgerðarmaður á þó rétt á þessum upplýsingum hafi krafa eða kvörtun reynst ástæðulaus.“. Lagt er til að þessi málsliður falli brott. Verður ekki séð að þessi málsliður sé í anda markmiðs frumvarpsins að stuðla að öryggi íslenskra skipa áhafna þeirra. Þá gildir enn 63. gr. sjómannalaga, nr. 35/1985, um haffæri skips. Í 1. mgr. 63. gr. segir að ef meiri hluti skipshafnar ber sig upp við skipstjóra yfir því að skipið sé ekki haffært í ferð þá sem því er ætluð þá er skipstjóra skylt að láta fara fram aukaskoðun á skipinu samkvæmt því sem fyrir er mælt í lögum um eftirlit með skipum og reglugerðum sem settar kunna að vera samkvæmt þeim lögum. Í 3. mgr. sömu greinar segir að komi fram við skoðunina að umkvartanir um óhaffæri skipsins höfðu eigi við skynsamleg rök að styðjast skulu þeir sem kærðu greiða kostnaðinn við skoðunina og skaðabætur svo sem segir í 60. gr. (í stað 60. gr. laganna gildir um þetta 23. gr. skaðabótalaga, nr. 50/1993, um bótaábyrgð starfsmanns).

Um 34. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 35. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 36. gr.

Í þessu ákvæði er fjallað um haffærisskírteini. Með ákvæðinu er sú breyting gerð á 16. gr. laga um eftirlit með skipum, nr. 47/2003, að í stað þess að segja að Samgöngustofa úrskurði þá segir að Samgöngustofa ákveði hvort skilyrðum laga og reglna um smíði, búnað og örugga starfsemi skips er fullnægt og hvort útgáfa skírteina, áritun eða endurnýjun skírteina eigi sér stað. Er það til samræmis við hugtakanotkun stjórnsýsluréttar.

Um 37. gr.

Í ákvæðinu er fjallað um það hvenær skip skal teljast óhaffært. Í 1. tölul. 17. gr. laga um eftirlit með skipum, nr. 47/2003, segir að það skuli gert hafi skip ekki gilt viðeigandi skírteini eða haffærisskírteini samkvæmt reglum settum samkvæmt ákvæðum alþjóðasamþykktar og/eða samnings um Evrópska efnahagssvæðið. Í 2. mgr. er sambærileg tilvísun til alþjóðasamþykktar og EES-samningsins.

Í 1. og 2. mgr. ákvæði þessu er orðalagi breytt þannig að vísað er til reglugerðar sem ráðherra setur eða ákvæðum alþjóðasamninga. Líkt og fjallað er um í 4. kafla hér að ofan þá eru tilvísanir til EES-samningsins fjarlægðar og ráðgert að ákvæði samningsins er varðar skip séu innleidd með stjórnvaldsfyrirmælum en að tilvísanir til ákvæða alþjóðasamþykktar eða – samninga séu áfram í lagatexta.

Um 38. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 39. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 40. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 41. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 42. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 43. gr.

1. og 2. mgr. þessa ákvæðis eru efnislega samhljóða 20. gr. laga um eftirlit með skipum, nr. 47/2003, en tilvísanir til reglugerða og alþjóðasamþykktar eru lagfærðar. Ekki er um efnislegar breytingar.

3. mgr. ákvæðisins er samhljóða 1. mgr. 23. gr. laga um eftirlit með skipum, nr. 47/2003, um brottfall farbanns. Segir að ef ástæður farbanns eru ekki lengur fyrir hendi skuli farbanni aflétt þegar í stað. Er það Samgöngustofa sem tekur slíka ákvörðun. Með orðalagi þegar í stað er gerð sú krafa að meðferð ákvörðunar um afléttingu farbanns sé í forgangi. 2. mgr. 23. gr. laga um eftirlit með skipum er felld brott.

Um 44. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 45. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 46. gr.

Í ákvæði þessu er kveðið á um þjónustugjöld Samgöngustofu. Er stofnuninni heimilað að innheimta þjónustugjöld vegna þessara laga í samræmi við 13. gr. laga um Samgöngustofu, stjórnsýslustofnun samgöngumála, nr. 119/2012, um þjónustugjöld samkvæmt gjaldskrá. Í 1. mgr. 13. gr. er listað upp í 16 töluliðum þeir þættir sem stofnuninni er heimilt að innheimta þjónustugjöld vegna, þ.á.m. útgáfu skírteina, skráningar og afskráningar skipa og vegna útgáfu skipsskjala, skoðana á skipum og búnaði þeirra, eftirlits með viðgerðum og nýsmíði og breytinga þeirra. Í 2. mgr. sömu greinar er útskýrt hvað skuli liggja að baki þjónustugjöldum.

Í 2. mgr. þessa ákvæðis er vísað til ákvæðis 15. gr. laga um Samgöngustofu, stjórnsýslustofnun samgöngumála um að gjöld Samgöngustofu séu aðfararhæf án undangengis dóms eða sáttar.

Sú leið er farin í frumvarpi þessu að vísa til ákvæða í lögum um Samgöngustofu, stjórnsýslustofnun sveitarfélaga, í stað þess að vera með sérákvæði í þessum lögum um gjaldskrárheimildir stofnunarinnar. Er það gert til að ekki séu lagaákvæði um sama efni í tveimur mismunandi lagabálkum. Þá er talið að gjaldskrárákvæði laga nr. 119/2012 nái yfir alla þá þætti þar sem Samgöngustofa hefur hlutverki að gegna samkvæmt lögum þessum.

Um 47. gr.

Í þessu ákvæði segir að Samgöngustofa geti lagt stjórnvaldssektir á einstakling eða lögaðila sem brýtur gegn nánar tilteknum ákvæðum þessa frumvarps. Mikilvægt er að í ákvæði sem heimilar álagningu stjórnvaldssekta komi skýrt fram hvaða athafnir eða athafnaleysi geta leitt til þeirra. Óæskilegt er að öll brot, sama hversu smávægileg þau eru, geti varðað stjórnvaldssektum, heldur ber að meta hvaða brot það eru sem helst koma til álita þegar beitt er slíkum úrræðum.

Lagt er til að hægt verði að leggja stjórnvaldssektir á einstaklinga og lögaðila. Lagt er til að stjórnvaldssektir sem unnt er að leggja á einstaklinga geti numið frá 100.000 kr. til 500.000 kr. en sektir sem unnt er að leggja á lögaðila geti numið frá 500.000 kr. til 2.000.000 kr. Um er að ræða sömu fjárhæðir og heimilt er að leggja á í lögum um leigu skráningarskyldra ökutækja.

Í 3. mgr. er að finna upptalningu þeirra sjónarmiða sem Samgöngustofa skal hafa í huga við ákvörðun sekta. Skal stofnunin m.a. taka tillit til þess hvað brot hefur staðið lengi yfir, samstarfsvilja hins brotlega og hvort um ítrekað brot er að ræða. Þá er einnig lagt til að heimilt sé að ákveða hærri sektir hafi aðili hagnast á broti og skuli upphæð sektarinnar þá ákveðin sem allt að tvöfalt margfeldi af þeim hagnaði sem viðkomandi hefur aflað sér með broti gegn lögnum, þó innan ramma 2. mgr.

Í 6. mgr. er mælt fyrir um að ákvörðun um beitingu stjórnvaldssekta skuli fara fram óháð því hvort lögbrot séu framin af ásetningi eða gáleysi. Ekki er gerð krafa um stórfellt gáleysi enda verður að telja það réttlætanlegt í ljósi þeirra hagsmuna sem lögnum er ætlað að vernda. Sjónarmið um ásetning eða gáleysi munu þó hafa áhrif á ákvörðun um upphæð stjórnvaldssektar.

Að öðru leyti þarfnast greinin ekki skýringar.

Um 48. gr.

Fyrsta málsgrein greinarinnar byggist á þeim ákvæðum sem er að finna í lögnum, sem frumvarpi þessu er ætlað að leysa af hólmi. Er refsiramminn, tvö ár, sá sami og er að finna í lögum um eftirlit með skipum, nr. 47/2003. Þá er þess getið að ef verknaður er refsiverður ákvæðum almennra hegningarlaga eigi þau lög jafnframt við. Ákvæði laganna um tilraun og hlutdeild eigi jafnframt við. Í 2. mgr. er bætt við heimild til að gera lögaðila fésekt skv. II. kafla A almennra hegningarlaga. Í 3. mgr. er vísað til þess að ákvæði áfengislaga, nr. 75/1998, eigi jafnframt við ef menn eru undir áhrifum áfengis við störf sín.

Um 49. gr.

Í þessari grein er að finna almenna heimild Samgöngustofu til að kæra til lögreglu brot á lögnum eða reglugerðum settum samkvæmt. Byggist ákvæðið á sambærilegum ákvæðum í öðrum settum lögum. Rétt er að benda á að heimild Samgöngustofu til að deila gögnum með lögreglu og ákærvaldi kunna að takmarkast af öðrum ákvæðum laganna

Um 50. gr

Í þessari grein er fjallað um rétt einstaklinga til að varpa ekki sök á sjálfan sig. Það er talinn þáttur í réttlátri málsmeðferð skv. 6. gr. mannréttindasáttmála Evrópu, sbr. lög nr. 62/1994, að þeim einstaklingi sem sakaður er um refsiverða háttsemi í skilningi þess ákvæðis, sé ekki skylt að tjá sig eða láta í té upplýsingar sem leitt geta til sakfellingar hans. Að svo miklu leyti sem slíkur réttur á við um meðferð stjórnsýslumála, er talið rétt að kveða á um slíkan rétt í lögum. Er átt við meðferð máls og rannsókn þess á stjórnsýslustigi. Þagnarréttur hins grunaða tekur aðeins til upplýsinga sem haft geta þýðingu fyrir ákvörðun um það brot sem honum er gefið að sök. Hann getur því ekki neitað að tjá sig um önnur atriði. Ákvæðið tekur ekki til lögaðila.

Um 51. gr

Greining þarfnast ekki skýringar.